

Les quatre grans cròniques

L'arxiu de la memòria

Els orígens d'un poble són la peça clau en la història. Tots han trobat la manera de conservar-la i difondre-la al llarg del temps.

Quina relació creus que té la historiografia i les cròniques? A continuació hi ha un vídeo d'un fet recent (2011) que has de redactar com si fes molts anys en què va ocórrer. Es tracta d'uns fets que tingueren lloc a Tunísia i que s'han anomenat "la primavera àrab". L'enllaç és aquest:

<http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/60-minuts/reporter-de-guerra/video/5476238/>

Elabora amb la informació que posseeixes una crònica de l'alliberament d'aquesta nació to basant-te amb: quins fets van ocórrer, la succecció temporal, establir dades numèriques i narrar els fets des de diferents angles. Conta la importància que tenen els reporters gràfics en la societat del S. XXI i dels periodistes en general.

Pràctiques d'entrenament

Abans de reflexionar sobre la nostra història fes memòria d'aquestes pel·lícules i relaciona-les amb allò que anem a explicar tot seguit:

Les cròniques

Estableix totes les semblances que trobes entre les cròniques i els texts que tens a continuació:

1.- **Braveheart (1995)**

Mel Gibson, James Robinson. Director: Mel Gibson.

Argument: La pel·lícula és la narració de William Wallace. És la història d'Anglaterra encara que l'acusen de mentider, però hem de saber que segons ens diu la gravació; "la història la contenen aquells que penjen els herois."

2.- **Alexandre Magne (2005)**

Aquesta pel·lícula de Oliver Stone es basa en la vida d'un dels líders més brillants i influents de la història: Alexandre Magne, un home de vint-i-cinc anys que conquerí el 90% del món conegut d'aquella època. Ell mateix portà el seu exèrcit de soldats grecs, macedonis i posteriorment orientals al llarg de 35.000 quilòmetres de setges i conquestes en tant sols huit anys i, en morir, als trenta-dos anys havia deixat un imperi grandios que no s'ha tornat a repetir mai més.

Posa a prova els coneixements dels orígens i la història del poble valencià. Escriu a la columna de l'esquerra la lletra V o la F segons consideres que és veritable o fals.

ABANS DE LA LECTURA V/F	Què coneixes sobre el País Valencià?	TEXT V/F
	1.- Els repobladors catalans ocuparen les zones del litoral mentre que els aragonesos repoblaren les zones de l'interior	
	2.-El primer que féu Jaume I després de la conquesta de València fou expulsar els musulmans	
	3.- Els àrabs valencians s'integraren perfectament en la societat cristiana de parla romànica	
	4.- La ciutat de València va anar pujant en importància per tres raons: la gran activitat mercantil, la indústria artesana i les terres fèrtils	

ABANS DE LA LECTURA V/F	Què coneixes sobre el País Valencià?	TEXT V/F
	5.- Catalunya i Aragó s'uniren formant la Corona d'Aragó a principis del S.XIV	
	6.- València fou la capital hegemònica de la Corona d'Aragó des de mitjan segle XV fins el S. XVI	
	7.- Els moriscos valencians van ser expulsats el 1492	
	8.- Felip V va posar fi a la Corona d'Aragó el 1707 després de la batalla d'Almansa amb el Decret de nova Planta	
	9.- Malgrat la derrota dels valencians, el 1707 els furs varen ser respectats	

”Després de la Conquesta (1233-1245) Jaume I creà a València un regne independent dins de la Corona d’Aragó, sotmés i repoblat per aragonesos i catalans. En general pot dir-se que els primers van predominar en les comarques de l’interior, i els segons en el litoral.

Incorporada a la Corona d’Aragó, la ciutat de València, més encara que una capitania política -que indiscutiblement exerceix en el nou regne creat per Jaume I-, és una ciutat molt comercial amb un considerable moviment mercantil, una indústria artesana i sobretot una fèrtil horta.

Els vençuts (Jaume I va fer que no hi hagué una evacuació total dels sarraïns del país), és a dir, els valencians islamitzats o -els moros valencians- formaren un bloc compacte, suspicax i refractari a tota integració dins de la societat cristiana. Tot acabaria amb el drama morisc del S XVI, amb l’epíleg dramàtic de l’expulsió del 1609.

Entre la unió personal i dinàstica de Catalunya i Aragó (1137) i la culminació de l’expansió peninsular i mediterrània amb Jaume II, en el trànsit dels segles XIII i XIV, l’hegemonia dins de la Corona d’Aragó l’exerceix Catalunya, sense cap mena de dubtes.

En canvi, amb el plantejament de la crisi en la Baixa Edat Mitjana, a les darreries del S XIV, l’hegemonia passa a de Catalunya a Aragó amb Joan I i després a València, a mitjan S.XV.

València exerceix l’hegemonia fins el darrer terç del S. XVI, en què tornà a Catalunya. I d’aleshores ençà Catalunya exercirà l’hegemonia - deixant a part el període revolucionari de 1640-1659 fins a la desaparició de la Corona d’Aragó a mans de Felip V, a començaments del S XVIII (decrets de Nova Planta i incorporació del Consell d’Aragó al de Castella)”.

Reglà, Joan. *Aproximació a la Història del País Valencià*. 1968

Llibre dels feits	Bernat Desclot (El llibre del rei en Pere)	Pere el Ceremoniós	Ramon Muntaner
Estil: viu, ràpid, espontani i desgavell sintàctic. Sentiment religiós. Escenens de crueltat/talent. Marques de patriotisme.	Esperit cavalleresc. L'autor és un detallista, basat en documents, tractats, etc La llengua és molt unitària gràcies al poder de la Cancelleria reial(creada el S. XIII)	Conta el període de 1336 al 1387. El català estava en plena maduresa i es nota la influència de R. Llull.	És la crònica més extensa. Té molts detalls de la vida i tal volta la més entusiata
Redacció coordinada pel rei. Hi ha intimitat en la narració, cosa que li aporta un caire més humà. Dividit en quatre parts	És un escrit que mostra fidelitat, crueltat, pietat	Consta d'un pròleg (on l'autor es justifica, sis capítols i un apèndix. Podem remarcar mostres d'intimisme. és la crònica més moderna	El propòsit és l'exposició militar i la lleialtat als reis de la CCAA. Exemple pera l present i lliçó per al futur.
1.- Fets de 1208 a 1228 (engendrament-naixement Jaume I, lluites internes CCAA, casament del rei amb Lionor de Castella	Hi ha moltes descripcions, més literàries que reals	Hi ha manifestacions de crueltat, venjances i traïcions	S'adreça als lectors amb qui manté un diàleg que augmenta l'eficàcia comunicativa
2.- (1228—1240) guerra d' Urgell, conquestes de València i Mallorca	Conta la coquesta de Mallorca , la mort de Pere (1285)	E lrelat és menys viu que els anteriors. segueix un ordre cronològic	La narrador descriu i admira també els enemics. Empra exageracions pròpies de la lit.cavalleresca.
3.- (1242-1265) desavinences amb Alfons de Castella i campanyes contra els sarraïns de València.			Estil directe, acolorit i pintoresc. Afig dites populars, refranys i proverbis. Empra un català de l'Empordà "el bell catalanesc"
4.- (1265-1276) conquesta de Múrcia i malaltia del rei.			

Aquestes són les cròniques que feren els vencedors. Creieu que els vençuts no estimaven la terra que fou ocupada pels cristians?

L'any 2008 es va publicar el manuscrit el Tarih Mayurqa d'Ibn 'Amira al- Mahzumi conservat en una biblioteca de Tinduf - Algèria- durant segles per la família dels Bul'amas. L' autor va viure entre els anys 582-658 o (1186-1269), una etapa extraordinària per a l' islam occidental. Va nàixer a Alzira i fou cadí del 630 i 633 a Madina Satiba. El llibre que hem esmentat s' ocupa de la caiguda de

l' illa en mans cristianes. Segons aquesta obra els occidentals de la corona catalanoaragonesa capturaren la ciutat fins destruir la seua realitat.

Segons aquesta obra sota el govern musulmà Mallorca es convertí en un exemple de justícia, per raons evidents, i en un lloc d'esperança per a tot aquell que tenia una imminent necessitat o que s'havia convertit en apàtrida.

Quins són els antecedents de les cròniques?

Podem afirmar que constitueixen un gènere literari, entre el gènere epopeic i la novel·la.

Què és l' epopeia? Una composició poètica que narra gestes d' herois resultat de la barreja d'elements reals i fabulosos. A França i Occitània existien els poemes èpics que foren creats per a ser recitats pels joglars. Tot açò influencià les cròniques ja que es prosificà les gestes. Les nostres quatre narracions són doncs un combinat de fets històrics ocorreguts entre els segles XII, XIII i XIV - encara que foren escrites entre el S.XIII i XIV- invocant uns relats versemblants.

Els reis que hi apareixen són:

Crònica de Bernat Desclot: Ramon Berenguer IV (1131), Alfons I el Cast (1162), Pere el Catòlic (1196), Jaume I el Conqueridor (1213- 1220 Mallorca, 1238 València) i Pere el Gran (1282-1285).

Crònica de Jaume I: Pere el Catòlic, i Jaume I.

Crònica de Ramon Muntaner: Jaume I, Pere el Gran, Alfons II el Franc (1285), Jaume II el Just (1291) i Alfons II el Benigne (1327).

Crònica de Pere el Ceremoniós: Alfons II el Benigne, Pere III el Ceremoniós (1336,, 1347-48 Guerra de laUnió i 1349 Reunificació.

En síntesi podem afirmar que les cròniques fan referència a Déu per fer la història més creïble. Van aconseguir versemblança separant-se de l'estil de les gestes, invocant la autoritat divina i recollint els fets reals en un llibre i no conservant-ho en la tradició oral.

L'estil

Ús de l'estil directe, el diàleg, els records, les reflexions personals, els detalls pintorescos i l'expressivitat.

Maneres de recollir la memòria d'un poble

- A) Les cròniques són l'equivalent medieval de les pel·lícules de tema històric que es fan en l'actualitat.
- B) A més són l'equivalent medieval dels estudis historiogràfics especialitzats de l'actualitat.
- C) També podem remarcar que participen alhora dels elements i les funcions comunicatives del cinema de temàtica històrica i dels estudis històrics especialitzats, com també de tota la gamma de productes amb informació històrica (llibres divulgatius, novel·les històriques, premsa...) que hi ha entre un extrem i l'altre.